

giska effekterna, däremot var ytterst smidig och böjlig, och liksom enkom danad för att framslunga en satir eller kasta lyra med kvickhetens lätta fjäderbollar; en möjligen icke så djupgående, men desto mera universell bildning, en eminent världsvana, en förmåga att i salongerna röra sig på ett obesväradt, till och med litet vårdslöst sätt, och utrustad med en studentikos oförskräckthet och ett äkta uppsaliensiskt lynne — ty studenterna voro glada ännu på den tiden — förde han med sig en fläkt af frisk luft in i den kvafva och något stelnade teateratmosferen, en fläkt hvilken verkade i hög grad välgörande just då. Han uppträdde från första stunden med den lediga nonchalans, som andra behöfva är för att tillägna sig, och som många aldrig kunna ernå; han visade en säkerhet, som vanan vid sällskapslifvet alltid ger». (Frans Hedberg, »Svenska skådespelare».)

Hans andra roll blef *Grefve de St André* i Scribes »Förtalet». Det var således den moderna franska komedien, i hvilken han från första början af sin teaterbana kom in. Då Kungl. Teatern år 1863 af Edvard Stjernström hade inköpt *Mindre Teatern*, som därefter kallades Kungl. Dramatiska Teatern, fick Fredrikson sin hufvudsakliga verksamhet öfverflyttad till denna scen, där, under den tid som nu följde, salongskomedien i allt högre grad trängde undan tragedien och det högre skådespelet.

Fredriksons första uppträdande på Kungl. Dramatiska Teatern ägde rum den 17 sept. 1863, då han som *Octave Delcroix* i den franska komedien »Så kallade hedersmän» hade sin första större roll. Den roll, som under de närmast följande åren blef hans mest uppmärksammade var *Hertig Jean de Rieux* i Leon Layas fyra-aktskomedi »Hertig Job» (första gången den 19 nov. 1866), där han firade sin första stora triumf. Småningom öfvergick han till resonnörs- och karaktärsrollerna, i hvilka han fick tillfälle att lägga i dagen den virtuositysiga replikbehandling, som gjort honom till denne mästare i talets svåra konst, hvori han ännu ej har sin öfverman på svensk scen.

Gustaf Fredriksons första period vid Kungl. Teatrarne räckte till sommaren 1877. Af hans mera bemärkta roller under dessa år kunna framhållas utom förut nämnda: *Grefve de Villedeuil*

i »En kopp thé», titelrollen i »Markis de Villemer», *Maurice Duplan* i »Blond eller brunett», *Prudent* i »Familjen Benoiton», *Carl VII* i »Orleanska jungfrun», *Octave* i »Den hvita halsduken», *Rizzio* och *Darnley* i »Maria Stuart i Skottland», *Markis de Presles* i »Klädeshandlaren och hans måg», *Paul de Fornoye* i »De onyttige», *Baron de Montrichard* i »När damerna föra krig», *Stensgård* i »De ungas förbund», *Grefven af Rysoor* i »Allt för fosterlandet», *Jacques* i »Från Amerika», *Benedict* i »Mycket väsen för ingenting», *Arthur von Garmond* i »Ett namn», *Rochemore* i »Onkel Sam», *General Hoch* i »Det besegrade lejonet», *Rodolphe* i »Hedern och penningen», *Ryttmästare Kurt* i »Dagtingan», *Bolingbroke* i »Ett glas vatten» och *Iwan II* i »Dagward Frey».

Våren 1877 beslöt han sig för att ej förnya sitt engagement. I stället gjorde han upp om gästspel i Helsingfors och Kristiania, men redan på våren följande år kom han tillbaka och uppträdde som gäst under april, hvarefter han åter tog fast anställning från den 1 juli 1878.

Under de år som nu följde firade han nya triumfer i roller sådana som *Favrolle* i »Dora», *Olivier de Jalin* i »Falska juveler», *Friherre von Decken* i »Grefvinnan Lea», *Paul Raymond* i »Sällskap där man har tråkigt», *Bechamel* i »Odette», *Sergej Panin* i »Prins Panin», *Hertig de Bligny* i »Herr Derblays giftermål», *Doktor Relling* i »Vildanden», *Brichanteau* i »En parisare» m. fl. — Spelåren 1879—1884 var han tillika den dramatiska scenens regissör med titel intendent.

Våren 1887 lämnade Gustaf Fredrikson ånyo de kungliga scenerna och tog för spelåret 1887—1888 engagement vid Stora Teatern i Göteborg, som då innehades af Lorentz Lundgren. Här firade han den 4 nov. under storartade ovationer sitt 25-års jubileum som skådespelare, hvarvid han uppträdde i *Edmond Gondinets* komedi »En parisare». Efter detta spelårs slut återvände han till Stockholm, där hans första uppträdande ägde rum vid *Elise Hwassers* afskedsrecett den 6 juni 1888, då han uppträdde i en af sina gamla glansroller, *Bolingbroke* i »Ett glas vatten».

Vid denna tidpunkt inträdde emellertid ett nytt skede i de båda kungliga teatrarnes historia, i det att de från och med den 1 juli 1888 upphörde att stå under gemensam förvaltning.

Fredrikson kallades nu att såsom direktör stå i spetsen för den association som från nämnda dag öfvertagit verksamheten vid Kungl. Dramatiska Teatern. Förutom sitt direktörskap uppträdde han gifvetvis fortfarande som skådespelare, och bland hans mera framstående roller under de tio år som nu följde må antecknas *Des Prunelles* i »Vi skilljas!», *Grefve Trast-Saarberg* i »Åra», *Kammarherre von Wolff* i »Ett ungarlshem», *Fouché* i »Madame Sans-Gêne», *De Ryons* i »Damernas vän» och *Prosper* i »En papperslapp». Under juni 1890 företog han tillsammans med en del af Kungl. Dramatiska Teaterns artister samt fru Betty Hennings och herr Olaf Poulsen en turné till Göteborg och Kristiania.

Spelåren 1898—1904 uppträdde han som gäst, dels på olika scener i Skandinavien — hos Hjalmar Selander, hos Albert Ranft (först i Göteborg hösten 1899, sedan vid Vasateatern från december 1899 till våren 1900) samt vid Albin Lavéns turné på våren 1903 — dels i flera repriser på Dramatiska Teatern, till hvilken han emellertid åter kallades till direktör från den 1 juli 1904 och där han sedan kvarstod till dess teatern i juni 1907 upphörde att ha sitt hemvist å den gamla scenen vid Kungsträdgården. Under dessa år, då konstnären redan öfverskridit sjuttioåret uppträdde han i flera nya roller, bland hvilka *Friherre Max von Wittinghoff* i »Lifvets maskerad» (1906) var den mest bemärkta. I denna roll uppträdde han äfven vid »gamla Dramatens» sista föreställning den 14 juni 1907, då han på samma gång tog afsked af de tiljor på hvilka han under 45 år verkat och skördat sina största triumfer. Han motogs då redan vid sitt inträde med applåder, som blefvo allt starkare efter hvarje akt och kulminerade efter styckets slut, sedan han hade framträdt och med några hjärtliga afskedsord tackat kamraterna och publiken. »Oändliga, frenetiska applåder, bravorop, näsduksviftningar, rosor och violbuketter, som kommo farande uppifrån logerna och som direktör Fredrikson tog upp med sin oefterhärmliga elegans — ordet tvingar sig på oss trots sin banalitet — det var aftonens slut», skrives i ett referat öfver denna märkliga föreställning, som bildade afslutningen af en af de mest lysande perioderna i vår dramatiska konsts historia.

På den nya Dramatiska Teatern vid Nybroplan uppträdde

Fredrikson sedan som gäst i olika omgångar under åren 1908—1913. Bland de nya roller i hvilka han under dessa år uppträdde märkas *Kammarherre von Weiding* i Einar Fröbergs tresaktskomedi »Disciplin» (16 okt. 1910) och *Kammarherren* i Gustav Wieds satyrspel »En minnesfest» (28 dec. 1911). På denna scen fick han äfven, vid 80 års ålder, fira sitt femtioårsjubileum som skådespelare. Det var den 4 nov. 1912, femtioårsdagen af hans debut på Kungl. Teatern, och han uppträdde därvid i en af sina glansroller, *Grefve Trast-Saarberg* i Sudermanns skådespel »Ära». Under hela aftonen och isynnerhet efter sista akten fick han mottaga de varmaste bevis på publikens beundran för hans konst. »Det ville aldrig taga slut med de manshöga lagerkransarna och blommorna, som den oförläpplige ättioåringen fick stapla upp rundt omkring scenen, allt under smattrande applåder». Slutligen framträdde han bugande och med handen på hjärtat till rampen. »I ord, hvilka för en gångs skull framfördes med mindre lekande lätthet än annars, men därför ej voro mindre gående till hjärtat, tackade han den publik, som med sin vänlighet, godhet, älskvärdhet, öfverseende beredt hans lifs käraste minnen».

Omväxlande med gästspelen i Stockholm under dessa år uppträdde han äfven på turnéer samt i Helsingfors, Åbo och Köpenhamn. Sålunda var han under spelåret 1907—1908 engagerad vid Axel Hultman-turnén; från den 14 febr. till den 6 april 1909 uppträdde han i Helsingfors och Åbo; hösten 1909 medföljde han en af Axel Hansson anordnad turné; större delen af spelåret 1910—1911 var han engagerad vid Einar Fröbergs sällskap; i maj 1912 uppträdde han vid Allan Rydings sällskap i en ny roll, *Grefve de Larzac* i de Flers' och Caillaets treaktslustspel »Pappa», som han under nämnda månad spelade ej mindre än 27 gånger; i september 1912 uppträdde han på det Kongelige Theater i Köpenhamn; vid Rydings sällskap ånyo hösten 1913 och våren 1914, vid hvilka båda gästspel han utförde *Doktor Bruno Martens'* roll i Ludvig Fuldas fyraaktslustspel »Ungdomsvänner», i hvilket stycke han förut hade uppträdt på Dramatiska Teatern, första gången den 13 januari 1902; under november och december 1913 var han med Einar Fröbergs sällskap i Malmö och Göteborg. Från

den 26 febr. till den 18 mars 1915 uppträdde han 21 gånger hos Albert Ranft på Svenska Teatern som *Des Prunelles* i »Vi skiljas!» och följande månad i samma roll vid Allan Rydings sällskap, sista gången den 28 april 1915. Med en häpnadsväckande ungdomlighet utförde den då 83-årige konstnären nämnda roll.

Vid öfver 85 års ålder började han den 27 sept. 1917 ett gästspel på Intima Teatern, hvarvid han uppträdde som *Doktor Bruno Martens* i »Ungdomsvänner». Den ungdomlighet han under detta sitt gästspel kväll efter kväll under ett par månaders tid utvecklade var rent af fenomenal. »Han är ännu fullständigt replikens borne mästare och herre», skref Daniel Fallström i *Stockholms-Tidningen*, »allt det som i forna dagar karakteriserade hans scenkonst — kvickheten, ridderligheten, det strålande humöret och det goda hjärtat — finns där ännu. Åren ha visserligen något dämpat det gnistrande i hans spel. Men hvad som finns kvar är alldeles nog för att inför det nutida släktet kunna berätta, hvilken glans det stod öfver den scen Fredrikson en gång med den äran tillhörde.» *Stockholms Dagblad* skref: »Ännu behärskar hans mondäna apparition scenen, ännu bär hans spirituella konversationsförmåga öfverlägsenhetens glans — hur pointeradt distinkt är den icke alltjämt, äfven då rösten blir svag — och ännu kan han uttrycka ett känslolnnehåll, som är afsedt för en helt annan ålder än hans nuvarande.»

Under sitt gästspel å Intima Teatern firade han den 4 nov. 1917 i nämnda roll sitt 55-årsjubileum som skådespelare.

Man kan ej säga att Gustaf Fredrikson bildat någon egentlig skola, men väl har han fått åtskilliga imitatörer, ja, till och med sådana *utom* scenen. Man har sökt efterlikna hans sätt att tala och att föra sig, utan att dock uppnå hans förmåga vare sig i replikbehandling eller i ett världsmannaelegant uppträdande.

En riklig mängd såväl svenska som utländska utmärkelser har tilldelats Gustaf Fredrikson. Det första yttre utmärkelse-tecken, som föll på hans lott var »Litteris et artibus», som han erhöi i maj 1882; vid Kungl. Teaterns hundraårsjubileum på hösten samma år blef han riddare af Vasaorden och tio år senare riddare af Nordstjärneorden. År 1906 utnämndes han

till kommandör af Vasaorden och året därpå till kommandör af danska Dannebrogorden. Förut hade han erhållit äfven åtskilliga andra utländska ordensutmärkelser, såsom kommandörsvärdigheten af spanska Isabella Catolicas orden, hvarjämte han för det stora intresse han visat för fransk dramatik hade utnämmts till Officier de l'Instruction publique; af den teaterälskande hertigen af Meiningen hade han hedrats med sachsiska Ernestinerorden.

Axel Bosin. K. T. 1 jan.—1 juli 1863.

Född i Stockholm den 17 april 1840 (son af postkontrollören, kammarjunkaren *Carl Knut Bosin* och *Betty Agneta Dorph*). Student i Uppsala, där han år 1861 aflade kameral-examen. Men därmed var det slut med studierna och hösten 1862 blef han under en helt kort tid elev vid Kungl. Teatern, där han första gången fick uppträda den 30 dec. 1862 som *Abilgard* i »Engelbrekt och hans dalkarlar». Från den 1 jan. 1863 fick han aktörskontrakt, men afgick redan efter ett halft år. Han utförde under detta sitt första engagement endast smärre roller, såsom *Kungl. Sekter Puddelkrans* i »Blommor i drifbänk, *Brukspatronen* i »Mäster Smith» och *Ludvig* i »Porträttet». Efter sin afgang från Kungl. Teatern tog han under spelåret 1863—1864 anställning vid Andersson, Åhman och Pousettes sällskap, hvarefter han var anställd vid Södra Teatern 1864—1865 och vid C. O. Lindmarks sällskap 1865—1867. Så kom han åter till Stockholm och blef direktör för Humlegårds-teatern, sommaren 1869 tillsammans med skådespelarne August Theodor Boström och Carl Petterson, sommaren 1870 tillsammans med skådespelaren Richard Wagner. Spelåret 1869—1870 var han engagerad som aktör hos Eric Johan Hafgren vid Mindre (Hammerska) Teatern i Stockholm, och 1870—1872 var han jämte Knut Tivander direktör för ett resande sällskap, hvilket under hela somrarna åren 1871 och 1872 spelade på Alhambrateatern å Tivoliområdet på Djurgården. Spelåren 1872—1874 var han regissör vid Nya (Svenska) Teatern i Helsingfors och var därefter anställd i samma egenskap hos Knut Tivander. Sommaren 1876 blef han regissör vid Djurgårds-teatern, som då förhyrdes af »den svensk-engelske skådespelaren» Albert Alberg, och Bosin var den som då satte upp

utstyrelstycket »Jorden rundt på 80 dagar», som vid sitt första framförande väckte så stort uppseende.

Hösten 1876 blef han regissör vid Södra Teatern, som nämnda år öfvertogs af Haqvinius och Bergström, och kvarstod där i nämnda egenskap till 1883, då han jämte skådespelaren Richard Wagner blef direktör för samma teater. Detta kompaniskap upphörde 1889, då Bosin bildade eget landsortssällskap, för att två år senare öfvergå till William Engelbrechts sällskap.

Med år 1894 ingick det sista skedet i Bosins verksamhet vid svenska scenen. Han blef då anställd som regissör vid Albert Ranfts olika teaterföretag i Stockholm och Göteborg och tillhörde sedan de Ranftska scenerna med undantag af tre år, då han var regissör vid Axel Engdahls teater i Göteborg. Äfven ledde han landsortsturnéer för Ranft och var under sina sista år förste regissör vid Oscarsteatern. På denna post kvarstod han till ett halft år före sin död.

Bosins egentliga verksamhetsfält var alltså regissörskapet, och på det området var han måhända en af de bättre sceniska ledare som vårt land ägt. Själf ytterst pliktrogen och arbetsam ställde han också stora kraf på dem som stodo under hans ledning. Ehuru han i grund och botten var godhjärtad, voro hans repliker dock ofta nog kryddade med den mest bitande sarkasm. Som exempel på hans sätt att uttrycka sig vid repetitionerna må anföras följande replik, framsagd med hans vanliga milda, men tämligen gnälliga stämma: »Nej, snälla fröken, se inte så älskvärd ut. Det är en ragata ni skall framställa. Spela på ert eget temperament, snälla fröken...»

Under en tidigare period uppträdde han emellertid äfven som skådespelare, hufvudsakligen i den komiska genren och bland hans roller må anföras: *Pihlén* i »Det skadar inte!» *Prosper Coindet* i »På vift», *Hofkamrern* i »Frihetsbröderna» (där dock kupletterna, denna rolls glansnummer, voro utslutna på grund af framställarens bristande sångförmåga) och *Paul Aubier* i »De röda fruarna.»

Ej minst framstående var Bosin som öfversättare och bearbetare för scenen. Till flera hundra uppgå de operetter, lustspel och farsor han bearbetat och öfversatt, och ända tills han ett par veckor före sin död drabbades af ett slaganfall sysslade han med öfversättningar för de Ranftska scenerna. Han afled

i Stockholm den 27 dec. 1910. — Bosin var gift fyra gånger: första gången i Linköping år 1866 med skådespelerskan *Charlotta Wilhelmina Bernhardina Smedberg*, men skild (hon var född i Stockholm den 31 maj 1845, blef omgift med öfverstelöjtnanten, sedermera öfversten Frans Joachim Krook); andra gången i Helsingfors den 14 juni 1874 med skådespelerskan *Carolina Charlotta Dorsch*, men skild; tredje gången i Stockholm den 5 okt. 1891 med skådespelerskan *Elin Cecilia Holmström*, men skild (hon var född i Stockholm den 23 mars 1863, och blef sedermera omgift med orkesteranföraren Anton Wilhelm Lundin); fjärde gången år 1900 med *Emma Charlotta Vernunft*.

Fritz Salmson. *K. T.* 17 och 19 jan. 1865.

Född i Stockholm den 19 nov. 1834 (son af hofgravören *Abraham Salmson* och *Rachel Jacobsson*). Elev vid Kungl. Teaterns elevskola 1 jan.—31 dec. 1855. Flera år därefter uppträdde han på Kungl. Teatern, då han i januari 1863 vid två föreställningar sjöng *Wilhelm Tells* parti. Hösten samma år tog han anställning vid Lindmark och Bäckgrens sällskap, som han tillhörde i två år, och han kvarstod äfven under spelåren 1865—1867 vid detta sällskap, sedan Carl Otto Lindmark blifvit ensam direktör för detsamma. Han for sedermera till Amerika, där han i New York under en följd af år verkade som sånglärare. Han afled i Köpenhamn den 21 jan. 1901. — Gift i New York år 1870 med *Emily Kelly*.

Caroline Lundewall. *K. T. debuter* 17 och 19 jan. 1863; *K. St. T. debuter* 11 okt. och 1 dec. 1867; *K. Dr. T. debut* 4 jan. 1868.

Född i Stockholm den 28 aug. 1843 (föräldrar: styckjunkaren och batteriadjutanten vid Svea Artilleriregemente *Conrad Lundewall* och *Catharina Nyberg*). Under åren 1860—1864 tog hon enskild undervisning i sång för fröken Anna Willman och debuterade under tiden å Kungl. Teatern som *Matilda* i »*Wilhelm Tell*». Åtnjöt sedan undervisning vid Musikkonservatoriet i Paris 1864—1867, där hon hade den berömde professor *Masset* till sånglärare. Återkommen till Sverige debuterade hon ånyo på operascenen hösten 1867, denna gång som *Agata* i »*Friskytten*» samt äfven på Kungl. Dramatiska Teatern en gång som *Elisetta* i *Cimaras* komiska tvåaktsopera »*Det*

hemliga giftermålet». Den 8 juni 1870 ingick hon i Uppsala domkyrka äktenskap med fil. doktorn *Axel Stål*, sedermera mångårig medarbetare och musikkritiker i Göteborgs-Posten. Efter sitt giftermål har hon ägnat sig åt sångundervisning i Göteborg.

Joseph Aloys Tichatscheck. *K. T. gästspel* 9—26 april 1863, 9 ggr; *K. St. T. gästspel* 8—9 juni 1865, 5 ggr, och 16 april—25 juli 1866, 15 ggr.

Född i Oberwerkelsdorf i Böhmen den 11 juli 1807. Kungl. sachsisk opera- och kammarsångare. Han blef år 1838 anställd vid hofteatern i Dresden, hvilken han tillhörde som tjänstgörande medlem till 1867 och därefter som hedersledamot. Utrustad med en sällsynt kraftig, klangfull och sympatisk hjältetenor, ett ståtligt yttre och därtill en ovanlig dramatisk begåfning, blef han snart en af de förnämsta sångkonstnärer i Tyskland, på hvars alla större teatrar han uppträdde som gäst, liksom äfven i London, Amsterdam m. fl. platser, öfverallt mottagen med entusiasm. Vid sitt första gästspel i Stockholm, våren 1863, var den berömde tenoren redan 56 år. Han förstod dock att fullständigt hänföra publiken, som »beundrade och njöt i fulla drag af en stämma lika frisk och klangfull som om sångaren varit 26 i stället för 56 år». Tichatscheck uppträdde under sina tre gästspel på Kungl. Teatern som *Masaniello* i »Den stumma», *Johan af Leyden* i »Profeten» titelpartiet i »Rienzi» och som *Eleazar* i »Judinnan». Sina besök i Stockholm och triumferna där bibehöll sångaren ännu i senaste ålderdomen i kärt minne. Han afled i Dresden efter en långvarig och svår sjukdom den 18 jan. 1886.

Agnes Galathea Jacobsson. *K. T:ne* 1 juli 1863—30 juni 1878.

Född i Stockholm den 24 aug. 1837 (dotter af kungl. hofparfymören *Levi Abraham Jacobsson* och *Sally Pohl*). Elev af *Julius Günther* och vid musikkonservatoriet i Prag. Debuterade å Kungl. Teatern som *Donna Elvira* i »Don Juan» den 27 mars 1863. Roller: *Nattens drottning* i »Trollflöjten», *Adriano* i »Rienzi», *Azucena* i »Trubaduren», *Marta* i »Faust», *Margareta* i »Hvita frun», *Marcellina* i »Figaros bröllop» m. fl. Ut-

rustad med en stor och omfattande röst, som gjorde det möjligt för henne att utföra såväl soprans som altpartier, ingaf hon som ung mycket stora förhoppningar, och hon blef till och med erbjuden ett flerårigt engagement i Ryssland med högt honorar, hvilket anbud hon dock ej antog på grund af faderns obenägenhet för att hon skulle taga anställning utomlands. Död i Stockholm den 16 maj 1913.

Maria (Mary) Wilhelmina Hammarfeldt. *K. T:ne* 1 juli 1863—30 juni 1870.

Född i Stockholm den 17 okt. 1840. Balettelev 1 juli 1853—30 juni 1857. Under vintern 1858—59 anställd vid Ladugårdslandsteatern (som då förhyrdes af skådespelaren Theodor Schwartz) och spelären 1859—63 hos Stjernström vid Mindre Teatern, där hon snart uppmärksammades för sitt hurtiga och friska spel, i synnerhet i gossroller. Bland annat kreerade hon där bodgossen *Cadets* roll i »Fregattkaptenen», hvilken roll hon äfven sedermera utförde på Dramatiska Teatern ett stort antal gånger. Vid den kungliga scenen kvarstod hon sedan tills hon den 5 aug. 1870 ingick äktenskap med ägaren af Hôtel Kung Carl, *Edvard Josephson* (död 19 febr. 1882). Bland hennes roller vid Mindre Teatern kunna anföras *Zizine* i »Den svaga sidan», *Lazarillo* i »Don Cesar de Bazano», *Marinette* i »Marinettes små skälmstycken» och *Prinsen af Conti* i »En utflykt i det gröna» samt vid Dramatiska Teatern *Maria* i »Trettondagsafton» och *Malin* i »Mjölmarfröken». Hon dog i Stockholm den 19 febr. 1890.

Hedvig Charlotta Constantina Harling, sedan fru Willman. *K. T:ne* 1 juli 1863—30 juni 1875; *gästspel:* 16 och 22 april 1877; *fast engagerad:* 1 juli 1877—30 juni 1887.

Född i Stockholm den 18 juli 1841 (föräldrar: klädehandlaren *P. A. C. Harling* och *Emelie Charlotta Wählsten*). Hon debuterade i början af år 1858 hos Carl Gustaf Hessler på Ladugårdslandsteatern i divertissementet »Midsommarvakan» af Selinder. Därefter kom hon till Oscar Andersson, med hvars sällskap hon sommaren 1858 uppträdde på Humlegårdsteatern. Spelåret 1858—1859 var hon elev hos Edvard Stjernström vid

Mindre Teatern, där hon under de följande fyra åren var engagerad som aktris och debuterade som *Maritana* i »Don Cesar de Bazano». Hon fick där tillfälle att lägga i dagen en intelligent uppfattning, som i förening med ett lifligt upp-trädande och en ståtlig apparition fäste publikens blickar på henne och föranledde att hon vid Mindre Teaterns försäljning år 1863 fick medfölja en del af Stjernströms personal till Kungl. Teatern. I början af sin anställning vid de kungliga teatrarna uppträdde hon i talroller, såsom *Berthe* i »Blond eller brunett» och *Amelie* i »Förbjuden frukt». Efter ett par år öfvergick hon till den lyriska scenen, och ehuru icke i besittning af några större röstresurser lyckadas hon dock, tack vare scenisk begåfning och energiskt arbete att på ett förtjänstfullt sätt lösa många viktiga uppgifter, bland hvilka må nämnas *Anna* i »Friskyttan», *Katarina* i »Kronjuvelerna», *Elvira* i »Don Juan», *Zerlina* i »Fra Diavolo», *Urbain* i »Hugenotterna», *Violetta* i »Den vilseförda», *Margareta* i »Faust» och *Marie* i »Regementets dotter», hvilken sistnämnda roll torde kunna räknas som hennes förnämsta sceniska prestation; däri tillvann hon sig också vid ett gästspel på det Kongelige Theater i Köpenhamn år 1869 stort bifall. Den 24 sept. 1871 ingick hon i Norrköping äktenskap med operasångaren *Anders Willman*. År 1877, då Willman blef föreståndare för de kungliga teatrarnas elevskola, blef det fru Willman, som tog de kvinnliga elevernas utbildning om hand, och hon lade där i dagen den energi och det förstånd, som utmärkte henne som utöfvande konstnär. Som lärarinna vid elevskolan verkade hon till juni 1885. I början af 1880-talet återgick fru Willman till den dramatiska scenen, där hon uppträdde bl. a. som *Grefvinnan* i Beaumarchais' »Figaros bröllop», en roll, som hon äfven framställt i Mozarts opera, *Elmire* i »Tartuffe», *Etatsrådinnan* i »En skandal» och *Julie* i »Grefvinnan Lea». »Fru Willman ägde mycken scenisk begåfning, stor viljekraft och ihärdighet. Som rent dramatisk konstnärinna skulle hon helt visst, därest hon uteslutande ägnat sig åt denna konst, hunnit en långt mera betydande plats än hvad nu, då hennes kraftigaste tid ägnades åt operan, kunde blifva fallet.» Hon afled efter en längre tids svår och plågsam sjukdom på villan Amalienborg å Djurgården den 15 aug. 1887.

Ida Walborg Landelius. *K. T:ne* 1 juli 1863—30 juni 1866.

Född i Örebro den 13 juli 1843 (föräldrar: skräddaremästaren Carl Landelius och Sara Gustafva Grönstedt). Elev den 1 juli 1861. Roller: *Orestes* i »Den sköna Helena», *Diana* i »Kronjuvelerna», *Barbarina* i »Figaros bröllop», *Puck* i »Oberon», *Sveriges skyddshelgon* i »Gustaf Vasa» m. fl. — Gift 1866 med d. v. krigsfiskalen, s. m. krigshofrättsrådet och ledamoten af Internationella domstolen i Alexandria, friherre Magnus Armfelt (född den 25 sept. 1823, död den 5 jan. 1897).

Max Weiss. *K. T:ne* 1 aug. 1863—30 juni 1871.

Född i Posen den 15 okt. 1833. Före sin anställning vid den svenska operascenen var han anställd vid Emil von der Ostens tyska operasällskap, hvilket under dec. 1862—mars 1863 gaf operaföreställningar å Nya (s. m. Stora) Teatern i Göteborg och därefter i maj och juni 1863 på Cirkusteatern å Djurgården. Debuterade på Kungl. Stora Teatern den 17 okt. 1863 som *Leporello* i »Don Juan». Andra roller: *Dulcamara* i »Kärleksdrycken», *Gessler* i »Wilhelm Tell», *Malvolio* i »Alessandro Stradella», *Bartholo* i »Figaros bröllop», *Achilles* i »Den sköna Helena» m. fl. »Han var en ganska god utilitet, utan att egentligen vara något särskildt framstående, hvarken som sångare eller som skådespelare. Bäst torde man ihågkomma honom som »den morske Achilles» i Offenbachs populära buffaoperett »Den sköna Helena», en roll i hvilken han utmärkte sig för mycken drastisk komik och där hans brutna svenska tjänade till att ännu skarpare framhålla det parodiska i den framställda figuren.» I Stockholm gjorde han sig känd för att var en lustig, lefnads-glad, till sitt yttre tämligen burlesk, men i grund och botten godmodig personlighet. Sedan han lämnat Stockholm kom han till hertigligen hofteatern i Dessau, där han efter halftannat år fick ett mycket tragiskt slut. Ehuru själf gift hade han nämligen trädt i ett alltför intimt förhållande till en vid samma teater anställd sängerska, fru Kreissel-Berndt, äfven hon gift. En afton, den 2 jan. 1873, öfverraskades de båda älskande af sängerskans man; Weiss sökte rädda sig genom att hoppa ut genom ett fönster, men hindrades af den förörättade äkta mannen, som skyndade efter och stötte en dolk i bröstet på honom, så att han efter en kort stund afled.

Alfred Hanson. K. T:ne 1 sept. 1863—30 juni 1888.

Född i Göteborg den 15 febr. 1830. Han ägnade sig först åt handelsyrket, men lusten för teatern blef honom för öfvermäktig, och vid 22 års ålder sökte och erhöll han engagement hos Pierre Deland, som i början af år 1852 gjorde en tre månader lång sejour i Göteborg. Hos Deland, där han gjorde sina lärospån, stannade han i åtta år. Utrustad med ett präktigt utseende och en för älskare och hjältefacket synnerligen lämplig figur, blef han vid Delands sällskap mycket använd och utbildade sig till en dugande skådespelare under sin direktörs utmärkta ledning. Då Pierre Deland år 1861 upplöste sitt sällskap, blef Hanson anställd hos Stjernström vid Mindre Teatern, där han stannade i två år; var så ett spelår engagerad vid Nya Teatern i Helsingfors, och sedan denna teater i maj 1863 nedbrunnit kom han på hösten samma år till de kungliga teatrarna, där han sedan kvarstod i 25 år. På grund af sitt ståtliga yttre och ett manligt vackert ansikte i förening med en malmrik och befallande stämma, som dock var mycket monoton, fick han vanligtvis spela kungar och hjälteroller i det högre skådespelet, och åt dessa gaf han ofta en till det yttre mycket acceptabel form. Men hans tal fick alltid en prägel af enformig predikareton, som verkade ofördelaktigt på hans föröfrigt samvetsgranna sceniska framställningar. Hansons bästa roll var onekligen *Löjtnant Pierre Huët* i »Fregattkaptenen» och i denna roll uppträdde han äfven på sin afskedsrecett på Kungl. Operan den 20 nov. 1888, vid hvilket tillfälle Knut Almlöf och Carl Fredrik Lagerqvist medverkade som Fromont och högbåtsmannen Cartahaut. Bland hans öfriga roller må nämnas *Birger Jarl* i »Bröllopet på Ulfåsa» — hvilken roll, liksom åtskilliga andra uppgifter, han fick öfvertaga efter Georg Dahlqvist — *Carl Moor* i »Rövvarbandet», *John Knox* i »Maria Stuart i Skottland» och *Carl den Store* i »Rolands dotter». Efter sitt afskedstagande flyttade han till Östhammar, där han sedan under en följd af år var badhuskamrerare och sedermera lasarettssyssloman, men då han år 1913 blef änklings flyttade han tillbaka till Stockholm, där han följande året afled å Stockholms sjukhem den 16 dec. 1914. — Gift i Stockholm den 14 dec. 1861 med skådespelerskan *Hilda Maria Sophia Sjöberg* (född 1838, död i Östhammar den 8 juni 1913; hon var dotter

af skådespelaren *Carl Johan Sjöberg* och hans hustru, född *Laurent*).

Hedvig Christina Elisabeth (Betty) Almlöf, född *Deland*. K. T:ne 1 sept. 1865—1882.

Född i Örebro den 14 nov. 1831. Föräldrarna voro det framstående skådespelareparet, teaterföreståndaren *Pierre Joseph Deland* och *Hedvig Lovisa Charlotta De Broen*. Såväl på faderns sida som på modernet härstammade hon sålunda från ansedda sceniska konstnärer. Redan vid sex års ålder kom hon tillfälligtvis att uppträda på Kungl. Teatern den 29 sept. 1837 som *Otto* i »*Johanna af Montfaucon*» och »väckte liflig beundran hos de angenämt öfverraskade åskådarne». Hennes uppfostran fullbordades sedan i föräldrahemmet, som äfven i afseende på bildning var ett mönsterhem. Sexton år gammal fick hon göra sin första debut, hvilken ägde rum år 1847 då hon i Uppsala spelade *Anais* i »*Debutanten och hennes far*». Bifallet var stort och välförtjänt; och ej minst bidrog därtill den pikanta omständigheten af det inbördes förhållandet mellan de båda hufvudpersonerna, den gamle landsortsaktören *Gaspard* — hvilken roll hörde till *Pierre Delands* yppersta framställningar — och hans unga dotter *Anais*. Från detta år var hon fästad vid sin faders scen, som utan gensägelse stod högst bland samtliga dåvarande landsortssällskap. »I en skola af den öfverlägsna art som faderns, med ett nästan obegränsadt tillfälle att försöka sig i de mest skiftande uppgifter, med en brinnande kärlek för konsten, skulle Betty Deland ovilkorligen hinna långt. Öfver tvåhundra roller fyllde hon under de fjorton år, som förflöto från hennes debut, tills faderns sällskap år 1861 upphörde. Det var en hel dramatisk kurs af det mångsidigaste innehåll. Hon uppträdde i vädeviller, komedier, skådespel: hon spelade *Jolanta* i »*Kung Renés dotter*» och *Malla* i »*De oskiljaktige*»; hon återgaf *Fanchon* i »*Syrsan*» och *Jane Eyre* jämte det hon tolkade *Amalia* i »*Röfvarbandet*» och *Fröken de la Seiglière*. Denna vexlande repertoar, som kunnat skada eller alldeles kväfva mindre rika anlag, blef för Betty Deland en förträfflig skola, i hvilken hennes smidighet uppövades och hennes konstnärsindividualitet riktades med erfarenheter, fick, så att säga fritt rum att upptäcka och ut-

veckla sig. Under denna tid lärde hon känna *Knut Almlöf*, med hvilken hon ingick äktenskap den 22 aug. 1857. Och från den tiden kan också den högsta utvecklingen af hennes konstnärskap räkna sin början». (Christoffer Eichhorn, uppsats i *Eko* 1877.)

Då Delandska sällskapet upphört togo makarna Almlöf hösten 1861 anställning hos Stjernström vid Mindre Teatern. Två år senare öfvergingo de till den kungliga scenen, där hon, liksom hennes man, fann det rätta fältet för sin verksamhet, och bland hennes bästa skapelser på denna scen må anföras *Dorine* i »*Tartuffe*», *Frosine* i »*Den girige*», *Belise* i »*Lärdt folk i stubb*», *Celeste* i »*Fregattkaptenen*», gumman *Fadette* i »*Syr-san*», *Madam Rundholmen* i »*De ungas förbund*», *Hedvig* i »*Min ros i skogen*» och *Angelika* i »*Släktingar*» (i hvilka båda sistnämnda stycken, som en lång tid gäfvos som ett program, hon hade tillfälle att i två hvarandra fullkomligt olika roller visa den öfverlägsna mångsidigheten af sin talang), *Clotilde d'Evry* i »*Familjen Benoiton*», *Fru Cotteret* i »*Skvallerherrskapet i Pont-Arcy*», *Fru Bellamy* i »*Onkel Sam*», *Fru Mörk* i »*Sparlakanslexor*», *Fru Monika* i »*Evas systrar*» och *Hertiginnan* i »*Sällskap där man har tråkigt*».

»De roller, som bäst lyckades henne, voro de med antingen en utprägladt burlesk eller en komisk anstrykning, och hon skydde icke att framhålla denna sida af karaktären, ty hon liksom hennes fader ville hafva sanning och natur i framställningen, äfven om färgerna därvid kommo att framstå något starka. — Som de Moliërska subretterna lade fru Almlöf i dagen en abandon och en talförhet, som bättre än något tydde på det arf hon mottagit från sitt franska fäderne, och hon skulle mer än väl kunnat med dem uppträda på en Pariser-scen, så äkta galliska voro den kvickhet och det goda lynne som hon visste använda i sådana roller». (Frans Hedberg, »*Svenska skådespelare*».) I konsten att säga spetsiga repliker var hon öfverträfflig. Men hon kunde äfven på ett mästerligt sätt återgifva sådana karaktärer, där en sträf och komisk yta dolde ett varmt hjärta.

»Det var alltid en glädje att se Betty Almlöf på scenen», skref en minnestecknare vid hennes bortgång, »men det blef en oförgätlig, njutningsrik högtid att se henne och hennes

make tillsammans. Det var också i ett af deras favoritstycken, enaktslustspelet »Sparlakanslexor», hon den 27 febr. 1882 för sista gången visade sig på den scen, där hon skördat lagrar, hvilka aldrig skola vissna».

Spelären 1874—1877 förestod fru Almlöf tillika med sin man de kungliga teatrarernas elevskola, och hon uppfyllde detta åtagande, liksom allt hvad hon gjorde med nit och osparadt intresse.

Hon afled i Stockholm den 1 april 1882.

Anders Wilhelm Nyforss. *K. T:ne* 1 okt. 1863—31 dec. 1878.

Född i Stockholm den 2 sept. 1828 (son af skrädaregesällen *Wilhelm August Nyforss* och *Anna Christina Rambeck*). Han var ursprungligen bokbindare, men hans kallelse för teatern dref honom snart dit och han började år 1849 sin sceniska bana vid Isac Fredrik Smitts landsortssällskap. Året därpå kom han till Edvard Stjernström, först vid dennes resällskap och sedan, spelåret 1854—55, vid den af Stjernström öfvertagna Mindre Teatern i Stockholm, där han tillika var sufflör. Där efter tillhörde han Johan Willehad Weselius' landsortstrupp, och, då denna år 1859 öfvertogs af Ludvig Zetterholm och stannade som fast sällskap å Södra Teatern, kvarblef äfven Nyforss och var under 1860-talets första år en af nämnda scens allra förnämsta krafter. Här inföll hans bästa tid som skådespelare, och under dessa år skapade han en hel mängd burleska, oemotståndligt skrattretande typer, bland hvilka må nämnas *Peter Joachim Jönsson* i »Herr Jönssons äfventyr i Spanien», *Sjötullsvaktmästare Andersson* i »Frun af stånd och frun i ståndet» och *Konstantin Tulin* i »Onkeln från Californien». Hösten 1863 öfvergick han till Kungl. Teatrarne, där han dock ej fick så många tillfällen att lägga sin säregna talang i dagen. Men han var dock en alltför äkta, gedigen konstnärnatur för att icke göra något stort af de små uppgifter han erhöill, och bland de roller, i hvilka han gjorde sig mest bemärkt, må anföras *Högbåtsman Cartahaut* i »Fregattkaptenen», *Boniface* i »De båda döfve», *Barberare Kopp* i »Advokaten Knifving», *Vaktmästar Snacke* i »Föreningsfesten» och *Nypon* i »Mycket väsen för ingenting». Till följd af sjuklighet nödgades han redan vid 50 års ålder lämna scenen.

Han bosatte sig då under några år i Karlshamn, men flyttade sedan tillbaka till Stockholm, där han efter långvarigt lidande afled den 2 maj 1887. — Gift med fru *Wilhelmina Holmberg*, född *Östergren* (född den 13 jan. 1826).

Lorenzo Skougaard Severini. *K. T:ne* 15 jan.—30 juni 1864.

Född i Langesund i Norge. Hans engagement vid den svenska operascenen inskränkte sig till några uppträdanden i ett par debutroller. Hans första debut ägde rum den 30 mars 1864 som *Fernando* i »*Leonora*»; den andra debutrollen var *Manrico* i »*Trubaduren*», första gången den 20 april s. å. Några andra operapartier utförde han ej. Han uppträdde endast 5 gånger. — Sedermera for han till Amerika och bosatte sig i New York där han gaf sångundervisning och lär ha blifvit direktör för därvarande sångakademi.

Signe Amanda Georgina Hebbe. *K. T:ne gästspel:* 16 och 20 juni 1864, 2 ggr; 9 sept. 1864—11 april 1865, 27 ggr; *fast anställning:* 1 sept. 1865—30 april 1866; *gästspel:* 8 april—25 maj 1868, 8 ggr; 24 sept. 1870—18 maj 1871, 18 ggr; *fast anställning:* 1 sept. 1871—30 juni 1873; *gästspel:* 1 dec. 1875—5 jan. 1876, 3 ggr; 4 jan.—5 april 1878, 6 ggr; 23 okt. 1878—14 febr. 1879, 14 ggr.

Född på Näsbyholm i Jönköpings län den 30 juli 1837. Föräldrarna voro härads höfdingen *Gustaf Clemens Hebbe* och hans maka, den bekanta författarinnan *Wendela Astrand*. Sedan fadern till följd af ekonomiska svårigheter måst lämna fosterlandet, flyttade modern med sina barn år 1839 till Jönköping och efter ett par år till Stockholm, där den unga Signe erhöll en särdeles värdad uppfostran. Sjutton år gammal debuterade hon på Kungl. Teatern den 14 jan. 1855 som *Stina* i »*Vermländingarne*». Sin första undervisning i sång fick hon af Isidor Dannström. Därefter reste hon till Berlin, vid hvars konservatorium hon började sina egentliga musikstudier för den kände musikteoretikern och komponisten, professor Richard Wüerst. Sedan for hon till Paris, där hon i tre år studerade sångkonsten för professor Masset och fullkomnade sina lyriskdramatiska studier för den berömde Levasseur, hvarjämte hon tog undervisning i mimik och plastik för Elie. Utom fortsatta

studier på egen hand studerade hon sedermera äfven för andra konstnärer, hvaribland den världsberömda Adelaide Ristori (1867), den likaledes berömda tragikern Ernesto Rossi samt den utmärkte sångläraren Lamperti.

Hennes första uppträdande som operasångerska ägde rum vid ett gästspel i Frankfurt am Main år 1861. Spelåret 1861—1862 hade hon engagement som första sångerska vid hertigluga teatern i Mannheim, uppträdde därefter i Köpenhamn och kom sedan till Stockholm, där hon under två år å rad var fästad vid Kungl. Teatern och där hon sedermera till slutet af 1870-talet tidvis uppträdde, mestadels under längre eller kortare gästspel, men under två spelår, 1871—1873, såsom fast engagerad.

Emellan sina engagement i Stockholm hade hon anställning vid åtskilliga utländska operascener, bl. a. vid Théâtre Lyrique i Paris spelåret 1866—1867, i Warschau fyra månader under säsongen 1867—1868, Palermo 1869 och i Helsingfors, där hon var engagerad först vid Svenska Teatern och senare vid Arkadiateatern, hvarjämte hon uppträdde som gäst i Wien och i London samt i Berlin m. fl. tyska städer. Under de tre år, 1874—1877, som operor gäfvos å Kristiania Teater under Ludvig Josephsons ledning, var Signe Hebbe en af den lyriska afdelnings förnämsta stödjelare, och genom sin rika reper-toar möjliggjorde hon uppförandet af en mängd större operor under denna tid. Efter detta engagement uppträdde hon som gäst på Kungl. Teatern i Stockholm i ett par omgångar under åren 1878 och 1879.

Till Signe Hebbes bästa framställningar räknas först och främst titelrollen i Beethovens »Fidelio» samt föröfrigt *Margareta* i »Faust», *Mignon* och *Lalla Rookh*, hvilka tre partier hon hade inöfvat för dessa musikverks kompositörer: Gounod, Ambroise Thomas och Félecién David. Likaså hörde *Valentine* i »Hugenotterna» och *Selika* i »Afrikanskan» till hennes mest berömda skapelser. Bland den mängd roller hon utfört på vår operascen må föröfrigt framhållas: *Alice* i »Robert», *Violetta* i »Den vilseförda», *Marie* i »Regementets dotter», *Susanna* och *Cherubin* i »Figaros bröllop», *Julia* i »Romeo och Julia», *Lucrezia Borghia* samt *Klytemnestra* i »Ifigenia i Aulis».

Signe Hebbe hade egentligen ej någon stor och ovanlig röst, men genom sin utmärkte sångkonst och framförallt genom sitt

starka temperament och sin intelligenta och fantasifulla framställningskonst kunde hon likväl göra sig gällande vid sidan af de stora stjärnorna. Ej minst berömd var hon för den utmärkta plastik hon alltid utvecklade.

Då hon vid något mer än fyrtio års ålder för sista gången uppträdde på scenen var emellertid hennes konstnärliga verksamhet därmed icke slut. Tvärtom torde man kunna säga, att den del af hennes verksamhet, som lämnat de djupaste spåren i vårt lands sceniska konst tillhör en senare period af hennes lif. Såsom lärarinna i sång och framförallt i plastik och scenisk framställningskonst utöfvade hon sedermera alltjämnt ett genomgripande och välgörande inflytande på de uppväxande konstnärsgenerationerna, och många af våra såväl lyriska som dramatiska mest uppburna artister stå i tacksamhetsskuld till Signe Hebbe för sina framgångar.

År 1869 blef hon ledamot af Kungl. Musikaliska Akademien.

Carl Schaefer. *K. T:ne* 1 juli 1864—30 juni 1866.

Tysk sångare, född den 8 dec. 1832. Hans första uppträdande på vår operascen ägde rum den 17 juni 1864, då han utförde en scen och aria i kostym ur »Friskyttan», hvilket föranledde den dåvarande teaterstyrelsen att binda den tyske tenoren vid vår svenska operascen med ett treårigt engagement. Han utförde här *Johan af Leyden* i »Profeten» och *Pollion* i »Norma». »Schäfer hade en dugtig stämma, men var antagligen den mest obildade sångare som någonsin uppträdt på vår teater, och kunde omöjligt sjunga sig in i den svenska publikens ynnest. Det enda egentligt märkvärdiga med honom var att teaterdirektionen slutligen måste köpa sig fri från honom genom att, sedan han varit här på andra året och visat sig allt mera omöjlig, betala ut åt honom den återstående tidens arvode och detta ganska högt, hvarpå han tog sitt parti och lemnade vår opera åt sitt öde.» (Frans Hedberg, »Svenska operasångare».)

Margareta Tullia Desideria (Greta) Dahlqvist. *K. T:ne* 1 juli 1864—30 juni 1871.

Född i Norrköping den 25 aug. 1846. Dotter af skådespelaren *Georg Dahlqvist* och *Olivia Törnfeldt*. Efter att — sin

fader ovetande — hafva tagit en tids undervisning för den framstående skådespelerskan fru Fanny Westerdahl, debuterade hon på Kungl. Dramatiska Teatern den 30 jan. 1864 som *Noémie* i 2-aktskomedien »Dottern». Det berättas att hennes fader, den berömde skådespelaren, som vid denna tidpunkt verkat vid scenen i 30 år och nog för egen del för länge sedan öfvervunnit den s. k. rampfebern, varit så orolig för utgången af sin dotters debut, att han på spektakelaftonen ej vågat gå in i teatersalongen, utan ängsligt gått fram och tillbaka i Carl XIII:s torg tills någon kom och meddelade honom att debuten lyckats. Den 4 mars s. å. debuterade hon som *Lotta* i »Brodertvisten» och den 18 april som *Cecile* i »Montjoye», efter hvilka tre debuter hon blef fast engagerad som aktris vid de kungliga teatrarne. Greta Dahlqvist gjorde sig snart omtyckt af publiken för sitt behagliga och flärdfria uppträdande, och bland det fyrtiotal roller som hon under sin blott sjuåriga teaterbana utförde utom de ofvan nämnda, må anföras: *Inga* i »Bröllopet på Ulfåsa», *Fenella* i »Den stumma från Portici», *Valeria* i »Coriolanus», *Clarisse* i »Eglantine», *Maritana* i »Don Cesar de Bazano», *Leonie* i »När damerna föra krig», *Charlotte* i »Onda tungor», *Sophie* i »Om kronan», *Susanna* i »Richard Sheridan», *Ingeborg* i »Engelbrekt och hans dalkarlar» och *Clemence* i »Moderna vinglare».

Hon afgick emellertid redan efter sju års anställning vid de kungliga scenerna för att gifta sig med innehafvaren af fideikommissegendomarne Bogesund och Frösvik, underlöjtnanten vid Lifregementets Dragonkår, friherre *Nils Albrecht Stephan von Lantingshausen von Höpken* (född den 25 juni 1846, död i Stockholm den 4 dec. 1906). Vigseln ägde rum å Bogesunds slott den 24 sept. 1871. Efter ett par års sjuklighet afled friherrinnan von Höpken i Stockholm den 13 juni 1914.

Mathilda Malvina Sophia Amanda Nerman. *K. T:*ne 1 sept. 1864— 30 juni 1873.

Född i Stockholm den 25 juni 1841. Balettelev 1 juli 1853— 30 juni 1857, därefter elev hos Stjernström vid Mindre Teatern spelåret 1857—58 och aktris därstädes 1858—61. Hösten 1861 anställdes hon vid den året förut invigda Nya Teatern i Helsingfors, där hon såsom en publikens gunstling stannade till

1863 (då teatern, den 8 maj, nedbrann). Därefter begaf hon sig till Paris, där hon under ett helt år studerade konsten på de förnämsta teatrarne. Hennes första uppträdande på Kungl. Dramatiska Teatern ägde rum den 17 okt. 1864 som *Adrienne* i den af henne själf öfversatta enaktskomedien »En liten förmyndare». Den 9 juni 1873 hade hon sin afskedsrecett på Kungl. Stora Teatern, hvarvid hon uppträdde i en af sina bästa roller, *Tusnelda* i »Slägingar». Bland hennes öfriga roller må nämnas: *Emma* i »Hertig Job» (öfversatt af henne), *Camille* i »En teaterpjäs», *Clara* i »Egmont», *Elmire* i »Tartuffe», *Isabella* i »Skola för äkta män» och *Clara* i »Stolthet mot stolthet». — Gift på Ryningsholm den 12 okt. 1873 med d. v. löjtnanten vid Svea Lifgarde, s. m. distriktschefen vid Statens järnvägar, grefve *Carl Oscar Taube* (född 1843, död i Stockholm den 12 sept. 1914).

Louis Fischer-Achten. *K. St. T. gästspel* 5—16 maj 1865, 3 ggr.

Tysk tenorsångare; han hade förut tillhört Carl Gaudelius' tyska operasällskap, som under månaderna okt. 1864—april 1865 gaf föreställningar i Göteborg. Uppträdde på Kungl. Stora Teatern en gång som *Nemorino* i »Kärleksdrycken» och två gånger som *Edgard* i »Lucie», men »gjorde icke någon ovanligare lycka» på vår operascen.

Carl Gustaf Lundin. *K. T:ne* 1 juli 1865—30 juni 1884.

Född den 25 april 1828. Elev vid kören 1 juli 1852, korsångare den 1 juli 1855, ordningsman för kören 1 juli 1863—30 juni 1884. Han kvarstod som korsångare äfven sedan han engagerats såsom »tillika aktör». Död i Stockholm den 8 sept. 1900. — Gift med *Augusta Bjurström*.

Charlotta Sofia Josefina Ekman. *K. T:ne* 1 sept. 1865—30 juni 1866.

Född ä Hietaniemi i Lempälä socken i Finland den 29 okt. 1839 (dotter af öfverläraren vid Viborgs gymnasium, s. m. kaplanen i Åbo, v. pastorn *Joachim Ekman*). I Kungl. Teaterns aflöningsstat för spelåret 1865—1866 står hon upptagen som fast engagerad sängerska, men hennes namn förekommer ej på

någon enda affisch under denna tid, och ej heller på någon kvittenslista. Vid invigningen af Åbo Teater den 16 mars 1866 uppträdde hon i en melodram som »Auras sångmö» och framsade en prolog. Med anledning häraf uppgifves i Gustaf Cygnæus' »Åbo Teater 1839—1889» att »mamsell Charlotte Ekman, känd sångerska, året 1865 var engagerad vid Kongl. Operan i Stockholm». Hon afled i Helsingfors den 3 aug. 1876. — Gift den 12 sept. 1868 med sin kusin, kaptenen i rysk tjänst, s. m. translatorn i senaten i Helsingfors *Wilhelm Rancken*.

Olof Albert Wilhelm Alberg, (hette egentligen Ahlborg). K. St. T. debut 26 okt. 1865.

Född i Västerås den 17 aug. 1838. Föräldrarna voro fältkamreraren *Olof Gustaf Ahlborg* och *Agnes Katarina Almgren* (äldsta syster till sidenfabrikören Knut August Almgren i Stockholm). Han började sin bana som handelsexpedit, men reste, 20 år gammal, till staden Londonderry i Irland. Med otrolig energi lärde han sig på kort tid att både tala och skrifva engelska språket. Hans stora dröm var att blifva skådespelare, och efter att i Glasgow i Skottland hafva ytterligare förkofrat sig i språket och studerat den sceniska konsten, debuterade han år 1862 på Adelphiteatern i Birmingham, hvar efter han under flera år uppträdde i en mängd engelska städer. Från år 1863 kallade han sig Alberg, emedan engelsmännen hade svårt att uttala hans fäderneärfda namn Ahlborg. Vid ett besök i Sverige 1865 fick han tillfälle att debutera på Kungl. Teatern i titelrollen i »Othello», men debuten föranledde ej till något engagement — han var för öfrigt redan engagerad vid Royal Theatre Swansea i Wales i England.

Åren 1868—1876 var han bosatt i Östergötland och där in gick han den 14 mars 1871 äktenskap med *Eva Söderberg*, dotter af klädesfabrikören Per Söderberg i Norrköping. Under dessa åtta år höll han föreläsningar och uppläsningar i olika städer i Sverige. Vid ett tillfälle sammanträffade han då på en ångbåtsresa i Mälaren med Ludvig Josephson, hvarvid han lyckades intressera denne för en plan att söka åstadkomma ett hem för ålderstigna sceniska artister. Denna plan, till hvilken Albert Alberg alltså var den egentlige initiativtagaren, sattes snart i verkställighet så till vida att en fond benämnd »De

sceniska artisternas hem» bildades i januari 1873, hvilken fond tolf år senare ombildades till »De sceniska artisternas understödsfond», under hvilket namn den ännu existerar och utöfvar en synnerligen välsignelsebringande verksamhet.

Sommaren 1876 förhyrde Alberg Djurgårdsteatern och hade då med utstyrelsetycket »Jorden rundt på 80 dagar» en stortrad framgång. Själf uppträdde han i detta stycke som den excentriske engelsmannen *Fileas Fogg*. Men då han följande sommar fortsatte på samma scen med ett annat effektstycke, »På hafvets botten», vände sig lyckan. Han fortsatte dock äfven sommaren 1878 på Djurgårdsteatern, men utan framgång, och hans teaterföretag i Stockholm slutade med den företagsamme, men alltför vidlyftigt anlagde teaterorganisationens ruin, i det han därpå förlorade hela sin förmögenhet. Mellan andra och tredje Djurgårdsteatersäsongen förhyrde han, vintern 1877—1878, Ladugårdslandsteatern — som under dessa månader ståtade med namnet »Bijouteatern» — hvilket företag dock, äfven det, slog illa ut. Albert Alberg, som vid början af sitt Djurgårdsteaterföretag skördade mycken berömmelse för den praktfulla uppsättningen af »Jorden rundt», blef sedermera, då han under de följande somrarna ej hade samma framgång, hånad och förlöjligad. Han var en sangvinisk och fantastisk natur, men en man, som dock ville göra alla rätt.

År 1879 återvände han till England och slog sig på litterär verksamhet, hvaråt han äfven förut i ganska stor omfattning ägnat sig. Vintern 1885—1886 höll han ånyo uppläsningar i Stockholm. År 1889 flyttade han öfver till Chicago, där han idkade en omfattande skriftställarverksamhet på samma gång han ägnade sig åt scenisk verksamhet. Under många år var han instruktör för de svenska teatersällskap, som i nämnda stad voro engagerade af Svenska Nationalförbundet, och som en erkänsla för hvad han där uträttat och för allt hvad han hade gjort för att göra Sverige och dess konst och litteratur känd, fick han våren 1905 sig beviljad en afskedsrecett, hvarvid Sudermanns »Ära» för första gången på svenska språket uppfördes i Amerika. Sedan återvände han till Sverige, där han bosatte sig i Mellösa i Södermanland, hvarest han fortfarande (1917) vistas.